

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 154/2016-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. marca 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Ivanom Husárom, Vojenská 14, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoP 42/2014 a jeho rozsudkom z 23. apríla 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. júla 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoP 42/2014 a jeho rozsudkom z 23. apríla 2015 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“ alebo „napadnutý rozsudok krajského súdu“) v časti, ktorou bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 27 P 109/2014 z 12. novembra 2014 (ďalej len „rozsudok okresného súdu z 12. novembra 2014“ alebo „rozsudok z 12. novembra 2014“) týkajúci sa určenia výživného pre maloletého [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletý syn“ alebo „maloletý“) od 19. októbra 2014 do budúcnosti, ako aj dlžného výživného od 1. novembra 2013 do 30. októbra 2014.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol účastníkom konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 27 P 109/2014 o úpravu práv a povinností k maloletému synovi začatého na návrh matky maloletého [REDAKOVANÉ] (ďalej len „navrhovateľka“ alebo „matka“). Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom z 12. novembra 2014 tak, že maloletého syna zveril do osobnej starostlivosti matke, ktorá je oprávnená a povinná maloletého zastupovať a spravovať jeho majetok. Sťažovateľ bol zviazaný prispievať na výživu maloletého sumou 500 € mesačne, z ktorej sumu 350 € mesačne mal poukazovať k rukám matky vždy do 15-teho dňa v mesiaci vopred, počnúc dňom 1. novembra 2013 opakovane do budúcnosti, a sumu 150 € mesačne na tvorbu úspor maloletému, ktorú bude poukazovať na účet vedený vo [REDAKOVANÉ]. Dlžné výživné za obdobie od 1. novembra 2013 do 30. októbra 2014 pre maloletého v celkovej sume 4 200 € povolil okresný súd sťažovateľovi splácať v 170 € mesačných splátkach spolu s bežným výživným pod stratou výhody splátok až do úplného vyrovnania dlhu. Zároveň okresný súd upravil styk sťažovateľa s maloletým.

Svoje rozhodnutie okresný súd podľa názoru sťažovateľa odôvodnil jednak *„údajne preukázanými nákladmi na maloleté dieťa vo výške 636,60 € a nadštandardným príjmom na strane otca vo výške 2.994 € mesačne. Súčasne poukázal na rozdielnu životnú úroveň otca a dieťaťa po jeho odsťahovaní zo spoločnej domácnosti. Dlžné výživné priznal*

prvostupňový súd od okamihu kedy matka opustila spoločnú domácnosť - teda od 1.11.2013 a nie od okamihu podania návrhu na určenie výživného 11.04.2014 - bez akéhokoľvek právneho zdôvodnenia.”

Proti uvedenému rozsudku podal odvolanie sťažovateľ jednak z dôvodu nesprávneho skutkového zistenia súdom prvého stupňa, kde poukázal najmä na to, že navrhovateľka pôvodne uvádzala výdavky na dieťa v sume 338 €, až následne dodatočne tvrdila, že jej výdavky sú vyššie, a to 636,60 €, pričom uvedené sumy preukazovala dokladmi, z ktorých sa mnohé netýkali výdavkov na maloleté dieťa. Sťažovateľ teda rozporoval skutkové zistenie súdu o výdavkoch na dieťa v sume 636,60 €, čo odôvodnil konkrétnymi námietkami, pričom zastával názor, že výdavky uvádzané matkou v pôvodnom návrhu 338 € sú reálne, a suma 636,60 €, z ktorej vychádzal súd, nebola preukázaná a ide o nesprávne skutkové zistenie, ktoré je jedno z najpodstatnejších pre posúdenie prejednávaného prípadu.

Takisto sťažovateľ v odvolaní poukázal na nesprávnosť skutkového zistenia súdu o výške jeho príjmu, pretože jeho príjem nedosahuje v priemere sumu 2 994 € mesačne, ale maximálne sumu 2 724,92 €, ako aj poukázal na ďalšie nesprávne skutkové zistenia súdom týkajúce sa výšky príjmu matky, prípadne na nepreukázanie skutočností, z ktorých súd vychádzal (údajné pôžičky matky od jej brata v sume 500 € mesačne). Súčasne v odvolaní sťažovateľ tvrdil aj to, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci z dôvodov tam podrobne rozvedených. Odvolanie podala aj navrhovateľka, pričom nesúhlasila so sumou priznaného výživného a trvala na svojom návrhu v sume 800 €.

Krajský súd napadnutým rozsudkom prvostupňové rozhodnutie v časti týkajúcej sa stanovenia sumy výživného potvrdil a v časti o úprave styku sťažovateľa s maloletým ho zmenil.

Podľa sťažovateľa krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku nevenoval žiadnu pozornosť jeho námietke týkajúcej sa neexistencie dôvodov hodných osobitného

zreteľa, pre ktoré by bolo možné priznať výživné za obdobie troch rokov od podania návrhu, čo nie je v súlade s požiadavkou riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Podľa názoru sťažovateľa pre konanie o výživnom je zásadným § 77 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“), ktoré umožňuje priznať výživné len odo dňa začatia súdneho konania. Jedinou výnimkou umožňujúcou priznať výživné pre maloleté dieťa za obdobie troch rokov spätne od začatia súdneho konania je existencia dôvodov hodných osobitného zreteľa. Splnenie tejto zákonnej podmienky však musí byť spoľahlivo preukázané.

Takýto výklad § 77 ods. 1 zákona o rodine považuje sťažovateľ za ústavne neprijateľný, popierajúci význam a účel uvedeného ustanovenia. Účelom ustanovenia § 77 ods. 1 druhej vety zákona o rodine je podľa jeho názoru nepochybne to, aby oprávnený bol nútený uplatniť svoj návrh čím skôr, a predišiel tak vzniku protiprávneho stavu pod hrozbou nepriznania výživného spätne. Názor prezentovaný krajským súdom v napadnutom rozhodnutí, že dôvod hodný osobitného zreteľa môže spočívať v neplatení výživného, je preto nepochybne v rozpore so zmyslom a účelom uvedenej právnej úpravy, v dôsledku čoho je v tejto časti napádané rozhodnutie zjavne svojvoľné a arbitrárne, a preto došlo k porušeniu základného práva účastníka konania na spravodlivé súdne konanie.

Zhrňujúc uvedené sťažovateľ konštatuje, že napadnutý rozsudok je výsledkom konania, v ktorom otázku existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa odvolací súd identifikoval jednou vetou, „že za dôvod hodný osobitného zreteľa treba považovať to, že od 1.11.2013 rodičia nežijú v spoločnej domácnosti a otec prestal prispievať na výživu mal. Andreja“.

Podľa názoru sťažovateľa mu krajský súd vo svojom rozhodnutí neposkytol odpoveď, ktorá by zodpovedala § 157 ods. 2 Občianskemu súdnemu poriadku (ďalej aj „OSP“) na ním uplatnené odvolacie dôvody. Konkrétne k námietkam týkajúcim sa nesprávneho skutkového zistenia súdom prvého stupňa, pokiaľ ide o výšku výdavkov

na maloleté dieťa, bez akéhokoľvek bližšieho zdôvodnenia iba uviedol, že výška mesačných výdavkov na dieťa v sume približne 650 € bola preukázaná. K ostatným námietkam sťažovateľa uvedeným v odvolaní týkajúcim sa nesprávneho zistenia skutkového stavu sa krajský súd nijako v odôvodnení napádaného rozhodnutia nevyjadril. Uvedené námietky a procesná obrana sťažovateľa sa pritom týkala základných okolností podstatných pre rozhodnutie súdu, teda jednak výšky výdavkov na strane maloletého [REDAKOVANÉ] a výšky jeho príjmov a bežných výdavkov.

S poukazom na uvedené je preto sťažovateľ toho názoru, že krajský súd napadnutým rozsudkom v časti výroku, ktorým potvrdil výživné určené prvostupňovým súdom, nerozhodol ústavne komfortným spôsobom, pretože svoje rozhodnutie neodôvodnil v súlade s § 157 ods. 2 OSP, čím porušil jeho základné právo na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže mu neposkytol odpovede na všetky právne a skutkové relevantné otázky súvisiace s predmetom konania, na ktoré sťažovateľ upozorňoval.

Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoP 42/2014 porušil základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 7 CoP 42/2014-274 z 23.4.2015 zrušuje v časti, ktorou bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Prešov č. k. 27P/109/2014 - 231 zo dňa 12.11.2014 týkajúci sa výživného pre maloletého [REDAKOVANÉ] od 19. 10.2014 do budúcnosti, ako aj čo sa týka dlžného výživného od 1. 11.2013 do 30.10 2014 a v rozsahu zrušenia vec vracia na ďalšie konanie.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 355,72 €, ktorú je Krajský súd v Prešove povinný vyplatiť na účet advokáta JUDr. Ivana Husára... ”

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ sa domáha, aby ústavný súd vyslovil, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Pri výklade základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Vychádzajúc zo sťažnosti sa preto ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti zaoberal otázkou, či napadnutý rozsudok krajského súdu opodstatňuje prijatie sťažnosti na ďalšie konanie vo vzťahu k sťažovateľom formulovanej požiadavke na ochranu ústavnosti v rozsahu ním označených práv podľa ústavy a dohovoru, teda či účinky výkonu právomoci krajského súdu sú zlučiteľné s ústavnými limitmi vyplývajúcimi zo sťažovateľom označeného základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

Podstatou obrany sťažovateľa poukazujúcej na nezákonnosť a z nej vyplývajúcu neústavnosť záverov napadnutého rozsudku krajského súdu je ním prezentované tvrdenie zdôrazňujúce nesprávnu interpretáciu a nevhodnú aplikáciu § 77 ods. 1 zákona o rodine, ako aj arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu spočívajúcu v tom, že jeho odôvodnenie nezodpovedá nárokom vyplývajúcim z § 157 ods. 2 OSP.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Z uvedeného ústavného vymedzenia postavenia a kompetencií všeobecných súdov a ústavného súdu v Slovenskej republike vyplýva, že rozhodovanie vo veciach starostlivosti o maloletých patrí do právomoci všeobecných súdov. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov.

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné predovšetkým uviesť, že nie je zásadne oprávnený ani povinný preskúmavať a posudzovať skutkové zistenia a právne názory všeobecných súdov, ktoré pri výklade a uplatňovaní zákonov vytvorili skutkový a právny základ ich rozhodnutí. Ústavný súd nepreskúmava, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, pretože to je v právomoci opravných všeobecných súdov.

Ústavnou kompetenciou ústavného súdu je v prípadoch napadnutia rozhodnutí (opatrení alebo iných zásahov) všeobecných súdov kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem a postupu, ktorý im predchádzal, s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo základnej slobody. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany

ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne I. ÚS 20/03, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05).

Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi označenými základnými právami alebo slobodami a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov a postupom, ktorý im predchádzal. V takom prípade ústavný súd považuje sťažnosti za zjavne neopodstatnené podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Zjavná neopodstatnenosť teda znamená, že už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd nezistí žiadnu reálnu možnosť porušenia základného práva alebo základnej slobody napadnutým rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne postupmi, ktoré im predchádzali v konaní pred orgánmi verejnej moci, osobitne v konaní pred všeobecnými súdmi.

Krajský súd v napadnutom rozsudku okrem iného uviedol, že *„Výrok o určení výšky výživného aj výšky dlžného výživného je vecne správny. Odvolací súd poukazuje na to, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav a vec správne posúdil, odvolací súd sa s jeho rozhodnutím stotožňuje. K odvolacím námietkam otca je potrebné uviesť, že pri nadštandardnom príjme otca môže byť výživné na maloleté dieťa určené aj s prihliadnutím na nadštandardné potreby. Suma mesačných výdavkov na dieťa vo výške cca 650,- Eur mesačne bola preukázaná. Aj keď pozostáva z nadštandardných položiek ako napr. platieb za opatrovateľskú službu, návštevy bazéna, je správny záver súdu prvého stupňa, že aj otec žije nadštandardným spôsobom života a dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni svojho rodiča. Preto v tejto časti bol rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdený postupom podľa § 219 ods. 1 OSP. K námietkam matky odvolací súd uvádza, že výživné otca vo výške 500,- Eur mesačne spolu s vyživovacou povinnosťou matky dostatočným spôsobom pokrýva všetky existujúce potreby mal. [REDAKOVANÉ]“.*

Taktiež bolo podľa názoru krajského súdu správne aj *„priznanie výživného už za obdobie od 1.11.2013, pretože v konaní bolo preukázané, že od tohto obdobia rodičia*

nežijú v spoločnej domácnosti a otec prestal prispievať na výživu mal. [REDACTED]. Túto skutočnosť je potrebné považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa podľa § 77 ods. 1 Zákona o rodine.“

Po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorým v časti potvrdil rozsudok okresného súdu z 12. novembra 2014 o uložení povinnosti platiť výživné na maloleté dieťa, ústavný súd dospel (aj po preskúmaní prvostupňového rozhodnutia, s ktorým sa odvolací súd stotožnil, pretože mu to umožňoval § 219 ods. 2 OSP) k záveru, že krajský súd svoje rozhodnutie náležite odôvodnil, hoci je pravdou, že mu nedal priamu alebo vyčerpávajúcu odpoveď na všetky námietky uvedené v jeho odvolaní a v tejto sťažnosti. Ústavný súd v okolnostiach danej veci však konštatuje, že okresný súd vo svojom napadnutom rozsudku, ktorý predchádzal napadnutému rozsudku krajského súdu, dostatočne jasne a aj vecne opísal na strane 3 až 9 na základe vykonaného dokazovania a právneho a skutkového posúdenia sporu svoje konkrétne závery, ktoré ho napokon viedli k rozhodnutiu vo veci samej inak, ako si predstavoval sťažovateľ (ústavný súd z tohto rozhodnutia nemal potrebu bližšie citovať jeho skutkové a právne závery, pretože obsah je sťažovateľovi veľmi dobre známy, keďže rozsudok okresného súdu z 12. novembra 2014 pripojil aj k svojej sťažnosti, pozn.).

Sťažovateľ v sťažnosti namieta, že v konaní nebola preukázaná existencia dôvodov hodných osobitného zreteľa, no napriek tomu mu bola právoplatne priznaná povinnosť platiť dlžné výživné za obdobie troch mesiacov späťne od podania návrhu. V napadnutom rozsudku sa krajský súd k jeho námietke vyjadril tak, že považoval za preukázané, že od tohto obdobia rodičia maloletého nežijú v spoločnej domácnosti a sťažovateľ prestal prispievať na výživu maloletého, čím sa uvedené rozhodnutie stalo neodôvodneným a nepreskúmateľným.

Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa, v ktorej poukazuje na neodôvodnenosť napadnutého rozsudku krajského súdu v súvislosti s ignorovaním jeho námietky nenaplnenia zákonného predpokladu existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa v súlade s § 77 ods. 1 zákona o rodine, ústavný súd cituje z dôvodovej správy k zákonu

o rodine, ktorá v osobitnej časti k § 77 uvádza, že cieľom doplnenia dôvodov hodných osobitného zreteľa v odseku 1 ako podmienky na priznanie výživného je zdôrazniť výnimočnosť priznania výživného pre maloleté dieťa spätne po začatí konania a zamedziť tak možným špekuláciám a zneužívaniu tejto možnosti. Súd bude skúmať dôvody, ktoré bránili oprávnenému rodičovi uplatniť zákonný nárok ihneď po tom, ako povinný rodič prestal plniť svoju vyživovaciu povinnosť.

Sprísňujúca úprava od oprávnených vyžaduje zodpovedný a včasný prístup k riešeniu tejto otázky, t. j. aby návrh na určenie výživného podávali bez zbytočného odkladu pri naplnení zákonných podmienok. Pokiaľ však z určitých dôvodov, ktoré možno posúdiť ako výnimočné (s ich existenciou sa musí súd vysporiadať v odôvodnení rozsudku), účastníci žiadajú o určenie výživného s časovým odstupom a v ich konaní nemožno vidieť snahu o zneužívanie tohto inštitútu, súd môže výživné priznať aj spätne. Dôvody hodné osobitného zreteľa bude treba posúdiť podľa konkrétnych okolností prípadu (Komentár k zákonu o rodine k § 77, ASPI, stav k 15. 3. 2016).

V okolnostiach danej veci preto ústavný súd podanie návrhu na určenie výživného päť mesiacov po tom, ako sťažovateľ opustil spoločnú domácnosť, a požadovanie jeho priznania od tohto momentu nepovažoval za formu osobnej pomsty navrhovateľky a snahu vyťažiť od sťažovateľa najvyššiu možnú sumu bez ohľadu na skutočné záujmy ich maloletého dieťaťa. Právo na výživné maloletého dieťaťa vzniká dieťaťu narodením a vyživovacia povinnosť rodičov k dieťaťu trvá dovtedy, kým dieťa nie je samo schopné sa živiť. Sťažovateľ od 1. novembra 2013 opustil spoločnú domácnosť a prestal prispievať na výživu maloletého syna. Týmto momentom sa maloletý syn prestal podieľať na životnej úrovni svojho otca (sťažovateľa). Táto skutočnosť je dôvodom hodným osobitného zreteľa podľa § 77 ods. 1 Zákona o rodine. Odôvodnené potreby syna preukazovali výživné v sume, v ktorej ich ustálil okresný súd vo svojom rozsudku z 12. novembra 2014 (ktorý bol potvrdený napadnutým rozsudkom krajského súdu). Vzhľadom na tieto okolnosti sa ústavnému súdu preto javí priznanie výživného spätne od podania návrhu na jeho určenie ako dostatočne odôvodnené.

Pri určovaní rozsahu vyživovacej povinnosti k neplnoletým deťom treba mať na zreteli, že zabezpečenie výživy sa týka nielen výživy vo vlastnom slova zmysle, ale všetkých nevyhnutných potrieb pre život kultúrneho človeka. Preto je potrebné, aby rodičia poskytovali podľa svojich schopností a možností toľko prostriedkov na výživu detí, aby z nich boli uspokojené v podstate všetky každodenné, ale dlhodobé osobné potreby dieťaťa, či už ide o jeho výživu vo vlastnom zmysle slova, potreby na prehlbovanie vzdelania, rozvoj záujmov aj záľub a na prípravu na povolanie. Zákonné kritériá na určovanie rozsahu výživného neplnoletých detí sú rovnaké a jednotné, avšak jednotlivé prípady určovania rozsahu sa od seba líšia v podkladoch rozhodujúcich pre toto určenie. Preto ku skvalitneniu rozhodovania o výživnom má predovšetkým význam zisťovanie skutočného stavu veci a jeho všestranné hodnotenie (R 30/1990, Sbírka rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR).

Podľa § 63 ods. 3 zákona o rodine ak to majetkové pomery povinného rodiča dovoľujú, za odôvodnené potreby dieťaťa možno považovať aj tvorbu úspor. V takom prípade súd uvedie pri určení výživného sumu výživného, ktorá je určená na tvorbu úspor, a uloží povinnému rodičovi, aby túto sumu poukazoval na osobitný účet maloletého dieťaťa, ktorý v prospech neho zriadi rodič, ktorému bolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti. Na nakladanie s prostriedkami na účte maloletého dieťaťa je potrebný súhlas súdu.

Predmetné ustanovenie týkajúce sa tvorby úspor zakotvuje možnosť danú všeobecnému súdu určiť nadštandardnú výšku výživného, t. j. takú, ktorá zaistí v budúcnosti zvýšené potreby maloletého najmä v súvislosti s jeho vzdelaním, ale napr. tiež bývaním, zabezpečením zdravotnej starostlivosti o dieťa v prípade určitých zdravotných komplikácií a pod., ale zároveň bude tiež znamenať v prípade tvorby úspor určitú istotu pre prípad zhoršenia finančnej situácie povinného rodiča.

Preto podľa názoru ústavného súdu určenie platiť okrem bežného výživného (350 €) aj výživné na tvorbu úspor pre maloletého v sume 150 € (po zistení, že to majetkové pomery sťažovateľa dovoľujú), ktoré môže podľa okresného súdu maloletý v neskoršom období využiť na svoje štúdium, resp. zabezpečenie iných nepredvídateľných potrieb, je

plne v súlade s uvedeným stanoviskom a zákonnou úpravou, pričom sám sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že za objektívne výdavky na maloletého považuje sumu „*okolo... 338 €/mesiac*“.

Vychádzajúc z už uvedeného, názor sťažovateľa, že by výklad, resp. aplikácia príslušných ustanovení zákona o rodine, ako aj Občianskeho súdneho poriadku v danom prípade bola zo strany všeobecných súdov svojvoľná a z ústavného hľadiska neprijateľná, nemožno akceptovať. Iba námietky sťažovateľa v sťažnosti a podľa názoru sťažovateľa nedanie priamych a vyčerpávajúcich odpovedí na jeho argumenty prednesené v odvolaní ešte samy osebe v kontexte ostatných súvisiacich okolností prípadu nepostačujú na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia a ústavný súd nemá v tejto situácii žiadny relevantný dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu, pretože nie je ani štvrtou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva. Navyše, obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania, ale jeho podstatou je najmä umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), čo bolo vo veci sťažovateľa aj naplnené.

O napadnutom rozsudku krajského súdu a jeho odôvodnení ústavný súd nemôže prijať záver, že by dôvody tohto rozhodnutia neboli ústavne udržateľné, prípadné boli svojvoľné tak, aby to odôvodňovalo ich spojitosť s možným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces.

Ústavný súd konštatuje, že napadnutým rozsudkom krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože uvedené rozhodnutie nemožno považovať za také, ktorým by mohol výrazným spôsobom zasiahnuť do označeného základného práva sťažovateľa podľa ústavy a práva podľa dohovoru. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2016